नां। मनुष्याणां पयो हि तम्" इति। गङ्गायमुनादिनामानि मनुष्यैर्गोषु व्यवह्रीयन्ते। स च नामविशेषः। अमूमितिसर्व्व-नाम्ना निर्द्दिश्यते। गङ्गां दुग्धवानस्मीत्यर्थः। 'यस्यां' गङ्गायां, 'देवानां मनुष्याणां', च 'हितं पयः', वर्त्तते ताममूमिति पूर्व्वत्रान्वयः॥

(४५) अथ वाग्यमनयुक्तस्याध्वर्य्योर्वाग्विसर्जनमन्त्रमाह। "बभ्रु दुग्धीन्द्राय देवेभ्यः। हव्यमाप्यायतां पुनः॥१६॥ वत्सेभ्यो मनु-ष्येभ्यः। पुनर्दोहाय कल्पताम्" इति। हे गौः 'बभ्रु', क्षीरं 'दुग्धि', तत्र क्षीररूपं 'हव्यं', इन्द्रार्थं च 'पुनराप्यायतां' भूयो वर्द्धतां, ततो वत्सार्थं मनुष्यार्थं च 'पुनर्दोहाय', गौरियं 'कल्पतां' शक्ता भवतु॥

(४६) अथ दध्याद्यातञ्चनस्योपर्य्यग्निहोत्रोच्छेषणस्याभ्यात-ञ्चने मन्त्रमाह। "यज्ञस्य सन्ततिरसि। यज्ञस्य त्वा सन्तति-मनु सन्तनोमि" इति। हे अग्निहोत्र, उच्छेषण 'यज्ञस्य', 'सन्त-तिः' अविच्छेदकारणं, त्वम् 'असि'। तादृशं 'त्वां', 'यज्ञस्य', 'सन्ततिमनु' यज्ञसम्बन्धिनमविच्छेदमभिलक्ष्य 'सन्तनोमि' दु-ग्धेन सन्ततं करोमि॥

(४७) अथ दारुपात्रादिना कुम्भ्या अपिधाने मन्त्रमाह। "अदस्तमसि विष्णवे त्वा। यज्ञायापि दधाम्यहं। अङ्गिर-रिक्तेन पात्रेण। याः पूताः परिशेरते" इति। हे क्षीर 'अदस्तं' अनुपक्षीणं, त्वं 'असि', 'याः' आपः, 'पूताः' शुद्धाः सत्यः, 'परिशेरते' अपिधानपात्रस्योपरि वर्त्तन्ते, ताभिः 'अङ्गिः',